ПОВЕРТАЮЧИСЬ ДО НАДРУКОВАНОГО

РОЗСТРІЛЯНИЙ СПАСИТЕЛЬ

Днями Олександр Харват презентував "Семи дням" примірник свого нового альбому "Культурна спадщина Рівненщини". Він розповів нам надзвичайно цікаву легенду про ікону "Святий Стефан - Христос Пантократор", яку науковці датують XVIII ст. Образ зберігається в домовій церкві Національного університету "Острозька академія", а його репродукція стала окрасою книги фотомитця.

Ікона походить із палацу князів Сангушків, що в м. Славута. На початку XVIII ст. невідомий художник створив на полотні святого Стефана. Згодом його загрунтували і поверх написали лик Ісуса Христа. Через кілька століть св. Стефану судилося проявитися за символічних трагічних обставин. 19 жовтня 1917 р. солдати 264-го запасного полку увірвалися до славутського палацу Сангушків, схопили 75-річного князя Романа Владиславовича й по-звірячому розправилися з ним. За однією з версій князя вивели на площу і привселюдно розстріляли, за іншими даними на славутському мосту через Горинь його підняли на солдатські багнети й скинули в річку. Солдати пограбували й замок. Ікону, на якій був зображений Христос, вирішили використати як мішень. Зображення святого Стефана вони, звісно, не бачили. Коли в ікону було випущено півсотні куль і вона перетворилася на шмаття, її, як непотріб, викинули в калюжу.

Господь знеславленим не буває. Іконі не судилося загинути - її підібрали старі люди й заховали в себе на горищі. Через багато років вона потрапила до рук реставратора. И лише тоді стало помітно, що над головою Христа проявилося зображення ще одного обличчя.

Реставрація тривала майже шість років. Довелося заклеїти й записати всі пробиті кулями місця. Фахівцям вдалося закріпити обидва зображення. Між зображеннями св. Стефана та Ісуса Христа у XVIII-XIX століттях був шар грунту (левкасу), який розділяв два образи, але після більшовицького розстрілу він зник: здається, наче святий Стефан закриває рукою вуста свого Вчителя. Хоча, за законами логіки і фізики, друге зображення повинно було перекрити перше, але так не сталося, і напевно в тому проявилася найвища правда.

Жест св. Стефана символічний. Теологи трактують його так: "Можливо, він символізує мовчання священнослужителів під час гоніння на церкву. Прикриваючи вуста Христу, св. Стефан ніби рятує Слово Боже від нападу варварів-більшовиків, що намагалися його знищити. Йому це вдалося, оскільки жодна куля не влучила саме в це місце - невидима рука закривала його". Тепер ця унікальна ікона стала окрасою храму Національного університету "Острозька академія". Вона - безцінне одкровення, відкрите для нас волею Спасителя. Той, хто має очі, хай побачить, той, хто має вуха, хай почує.

Записав Сергій СНІСАРЕНКО